

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Харківська державна академія культури

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції

23-25 травня 2024 року

Полтава -2024

стратегій, які допомагають студентам досягати високих результатів у цій галузі. З розвитком та вдосконаленням таких стратегій ми можемо забезпечити стабільний прогрес і успіх у сфері бальної хореографії.

Список використаних джерел

1. Благова Т. О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти [Електронний ресурс] / Т. О. Благова // Вісник Житомирського державного університету, 2010. - Вип. 50. - Серія: Педагогічні науки.
2. Павлюк Т. С. Мистецтво бальної хореографії в системі української вищої освіти. *Науковий огляд*. 2020. № 5 (68).
3. Чуба В. Проблеми формування професійних якостей майбутніх хореографів в системі вищої освіти [Електронний ресурс] / В. Чуба // Проблеми підготовки сучасного вчителя, № 10 (Ч. 3), 2014.

Семененко А.В., студентка

*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

Ціпов'яз А.Т., кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хореографії і танцювальних видів спорту

*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ХОРЕОГРАФІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У період війни на території України питання усвідомлення національної ідентичності, відстоювання і збереження власних традицій та розвиток української освіти і культури на всіх рівнях є особливо актуальним.

Фахова підготовка майбутніх учителів хореографії – комплексний процес, який, на нашу думку, передбачає формування творчої індивідуальності здобувачів вищої освіти.

Розглядаємо творчу індивідуальність як комплексне явище, що має виконавську, балетмейстерську та педагогічну складові.

В українській науці знайшли відображення творча індивідуальність вчителя (О. Заболотська, Л. Мільто, О. Отич та ін.), фахова підготовка майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук, Т. Благова, О. Таранцева та ін.), інноваційні техніки танцювально-рухового та імпровізаційного характеру (С. Ліпінська, О. Маншилін, Л. Мова та ін.).

Однак формування балетмейстерської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії засобами креативного танцю потребує більш детального вивчення.

Балетмейстерська діяльність у дослідженні О. Пархоменка визначається як процес творення, постановки, виконання хореографічного твору, який вимагає від майбутнього вчителя хореографії розвинутого образного мислення, творчої уяви, комунікативних та організаторських здібностей, виконавських, педагогічних і репетиційно-постановочних умінь.

Також науковець виокремив такі педагогічні умови формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії:

- формування у студентів мотивації до балетмейстерської діяльності;
- інформаційне забезпечення процесу формування балетмейстерських умінь;
- забезпечення виконавської підготовки майбутнього балетмейстера;
- організація художньої творчої діяльності студентів у процесі створення хореографічної композиції.

Погоджуючись із автором, пропонуємо також звернути увагу на креативне середовище, як ще одну умову формування балетмейстерської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії.

У рамках діяльності навчально-практичної лабораторії «Консонанс руху та душі» Регіонального науково-творчого центру мистецької освіти та художньої

майстерності факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини здійснювалася апробація розвиваючої програми «Розвиток спонтанного креативного танцю» (авторка – А. Подгорінова) на заняттях із майбутніми педагогами-хореографами.

Така діяльність, на нашу думку, формує креативне середовище, а також допомагає долати різноманітні труднощі: спричинений війною стресовий стан, фізичну та психологічну втому, страх перед сценічною, педагогічною та балетмейстерською діяльністю, неможливість імпровізувати, заблокованість спонтанного креативного танцю, котрий існує від природи у кожній людині тощо [1].

Програма побудована на основі Лабан-аналізу і танцювальнорухових технік із авторського курсу «Психотерапія методом танцювально-рухової терапії: цілісний підхід» засновниці Української асоціації танцювально-рухової терапії С. Ліпінської.

Передбачено 10 занять, спрямованих на усвідомлення власного тіла, пошук творчих ідей та втілення їх у русі:

1) «Розвиток у танцівника довіри до власного тіла» (налагодження контакту в групі, активне слухання власного тіла, відчуття кожної окремої його частини та гармонізація їх у цілісному русі);

2) «Основи розуміння простору у танці, поняття про кордони» (розуміння власних та чужих кордонів і застосуванням цих знань на практиці у процесі виконання танцю);

3) «Значення групової взаємодії у процесі постановки та виконання танців» (налагодження взаємодії у групі та усвідомлення важливості творчої співпраці у процесі колективної постановки та виконання танців);

4) «Виконання сольного танцю: вид простору, рівень та швидкість» (різні варіанти переміщення у просторі під час виконання сольного танцю із зосередженням уваги на емоційному наповненні композиції);

5) «Відчуття цілісності тіла через зв'язаності» (усвідомлення цілісності тіла через зв'язаності та дихання);

6) «Категорії часу та ваги у танці» (різні варіанти застосування категорій часу та ваги у процесі виконання хореографічних композицій);

7) «Форми тіла» (ознайомлення із формами тіла (за Р. Лабаном), зміна форм тіла у танці, залежно від художнього образу);

8) «Дослідження Лабан-категорій та їх застосування у колективному танці» (ретельне дослідження простору, потоку, часу, ваги із зосередженням уваги на емоційних та тілесних відчуттях);

9) звідки «Ресурси хореографа, або береться натхнення?» (накопичення ресурсів у спонтанному креативному танці);

10) «Гармонізація думок, емоцій та тіла студента-хореографа у спонтанному креативному танці» (інтеграція усіх етапів розвиваючої програми) [2].

У процесі проведення таких занять застосовуються методи усвідомленого руху, вільного руху, Лабан-аналізу, імпровізації, спонтанної композиції та інші, які, власне, і є креативним танцем. Вільний рух та креативний танець народжуються із внутрішнього імпульсу на основі глибокого саморозуміння, активного слухання власних фізичних та емоційних відчуттів та усвідомленого дихання. Важливість дихання описує у своїй праці Л. Мова, зазначаючи, що звичайне зв'язне природне дихання, використовуючи фізіологічні механізми, дає людині можливість відчути потік життя в своєму тілі.

Завдяки цьому, будь-яка людина може звільнити себе від непотрібного вантажу, який викликаний «завмиранням», пожвавити свій внутрішній простір, активувати внутрішні енергії, наповнити його новими смислами, знайти цілісність. Авторка вказує також на те, що у процесі танцю свідомість має самовираження, і виносить на поверхню, робить явними якість і специфіку конфліктів особистості, її характерологічні особливості. Різні категорії руху – простір, час, вага, плин – є метафорами основних життєвих тем особистості.

Такі заняття супроводжуються зміною емоцій, допомагають учасникам не лише винести на поверхню, а й «протанцювати» свій стан та у моменті його проживання створити власний неповторний креативний танець. Після кожної

вправи під час рефлексії учасники діляться своїми враженнями та характеризують свій стан позитивними змінами, порівняно із початком заняття (наприклад, були втомлені – стали бадьорі, були схвильовані – стали спокійні, були голодні – стали щасливі і забули про голод, змістивши фокус уваги на рух, були тривожні – стали розслаблені і т. д.) [3].

Таким чином, запропонована програма має ознайомлюючий характер та не вичерпує усіх проблем студентів-хореографів, адже можуть залишатися певні блоки у вираженні емоцій та власної індивідуальності у танці, що потребує тривалої роботи в цьому напрямку.

Однак для того щоб до учасників прийшло розуміння власного тіла, гармонізувати думки, емоції та тіло.

Головне – навчитися слухати і розуміти своє тіло, беручи з нього надзвичайну енергію для формування власної творчої індивідуальності. З огляду на вищезазначене, доцільно у подальших працях дослідити формування творчої індивідуальності майбутнього учителя хореографії через колективну творчу балетмейстерську діяльність.

Список літератури

1. Криворотенко А. Ю. Розвиток спонтанного танцю у контексті формування творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії. Кінезіологія танцю та техніко-естетичних видів спорту: навч.-метод. посібник. Ч. III / за ред. О. А. Плахотнюка. Львів, 2019. С. 63-73.
2. Мова Л. В. Малюнок, звук, спонтанний рух – особливості поєднання в арт-терапевтичному просторі (у програмі підвищення кваліфікації з арт-терапії держ. зразку). Педагогічні науки: збірник наукових праць. Випуск 133, 2017. С. 159-168.
3. Пархоменко О. М. Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 20 с.